

УДК 378.018.8:373.011.3-051]:373.29(045)

[https://doi.org/10.52058/2786-6165-2023-7\(13\)-795-806](https://doi.org/10.52058/2786-6165-2023-7(13)-795-806)

Рябошанка Ольга Володимирівна кандидат педагогічних наук, доцент кафедри психології та педагогіки розвитку дитини, Уманський державний педагогічний університет імені Павла Тичини, вул. Садова, 28, м. Умань, 20306, тел.: (063) 340-57-26, <https://orcid.org/0000-0002-6328-6304>

Кравчук Неля Павлівна кандидат педагогічних наук, доцент кафедри психології та педагогіки розвитку дитини, Уманський державний педагогічний університет імені Павла Тичини, вул. Садова, 28, м. Умань, 20306, тел.: (098) 945-55-50, <https://orcid.org/0000-0002-9420-4375>

ПІДГОТОВКА МАЙБУТНІХ ПЕДАГОГІВ ДО РЕАЛІЗАЦІЇ ПРИНЦИПУ НАСТУПНОСТІ МІЖ ДОШКІЛЬНОЮ ТА ПОЧАТКОВОЮ ЛАНКАМИ ОСВІТИ

Анотація. У статті піднято проблему підготовки майбутніх педагогів до реалізації принципу наступності між дошкільною та початковою ланками освіти. З'ясовано, що така потреба спричинена вимогами сьогодення, що потребує безперервності освіти. Вимоги ринку праці також вимагають фахівця нової формації, здатного до здобуття освіти протягом життя. Зазначено, що входження України до Європейського Союзу виступають передовою реформування освіти та її євроінтеграції.

У статті зазначено провідних дослідників принципу наступності, визначено підґрунтя необхідності здійснення наступності між дошкільною та початковою освітою на законодавчому рівні.

З'ясовано, що одним з основних принципів, на яких базується освіта є принцип наступності.

У визначенні поняття «наступність» притримуємося тлумачення О. Ковшар як педагогічної категорії, що являє собою взаємозв'язок різних етапів розвитку, сутність якого полягає у відновленні і збереженні на новому етапі елементів і характеристик попередніх.

Мета статті полягає у необхідності розкрити особливості підготовки майбутніх педагогів до реалізації принципу наступності між дошкільною та початковою ланками освіти на прикладі фахової підготовки здобувачів вищої освіти спеціальності 012 Дошкільна освіта Уманського державного педагогічного університету імені Павла Тичини.

Здійснено аналіз навчальних дисциплін: «Теорія та методика формування елементарних математичних уявлень» (ОК 39) та «Методика освітньої галузі «Математика» (ОК 41); «Дошкільна лінгводидактика» (ОК 31) та «Методика навчання української мови та літературного читання» (ОК 45); «Наступність та перспективність у роботі з дошкільниками та молодшими школярами» (ОК 36) щодо підготовки здобувачів вищої освіти під час їх вивчення до забезпечення наступності між дошкільною та початковою ланками освіти.

Ключові слова: наступність, підготовка педагогів, дошкільна освіта, початкова освіта, освітня програма, діти дошкільного віку, молодші школярі.

Riaboshapka Olha Volodymyrivna Candidate of Pedagogical Sciences, Associate Professor of the Department of Psychology and Pedagogy of Child Development, Pavlo Tychyna Uman State Pedagogical University, Sadova St., 28, Uman, 20306, tel.: (063) 340-57-26, <https://orcid.org/0000-0002-6328-6304>

Kravchuk Nelia Pavlivna Candidate of Pedagogical Sciences, Associate Professor of the Department of Psychology and Pedagogy of Child Development, Pavlo Tychyna Uman State Pedagogical University, Sadova St., 28, Uman, 20306, tel.: (098) 945-55-50, <https://orcid.org/0000-0002-9420-4375>

PREPARATION OF FUTURE TEACHERS FOR THE IMPLEMENTATION OF THE PRINCIPLE OF SUCCESSION BETWEEN PRE-SCHOOL AND PRIMARY ELEMENTS OF EDUCATION

Abstract. The article raises the problem of training future teachers to implement the principle of continuity between preschool and primary education. It was found that such a need is caused by the requirements of today, which requires continuity of education. The requirements of the labor market also require a specialist of a new formation, capable of acquiring education throughout his life. It is noted that Ukraine's accession to the European Union is a vanguard of education reform and its European integration.

The article mentions the leading researchers of the principle of continuity, defines the basis for the necessity of implementing continuity between preschool and primary education at the legislative level.

It was found that one of the main principles on which education is based is the principle of continuity.

In defining the concept of "succession", we adhere to the interpretation of O. Kovshar as a pedagogical category, which represents the relationship of various stages of development, the essence of which is the restoration and preservation of the elements and characteristics of the previous ones at a new stage.

The purpose of the article is to reveal the peculiarities of the training of future teachers to implement the principle of continuity between preschool and primary levels of education on the example of professional training of students of higher education specialty 012 Preschool Education of Uman State Pedagogical University named after Pavlo Tychyna.

The analysis of educational disciplines was carried out: «Theory and methods of forming elementary mathematical ideas» (OK 39) and «Methodology of the educational field «Mathematics» (OK 41); «Preschool language didactics» (OK 31) and «Methodology of teaching the Ukrainian language and literary reading» (OK 45); «Continuity and prospects in work with preschoolers and younger schoolchildren» (OK 36) regarding the training of higher education seekers during their studies to ensure continuity between preschool and primary education.

Keywords: succession, teacher training, preschool education, primary education, educational program, preschool children, younger schoolchildren

Постановка проблеми. Ситуація, яка відбувається сьогодні у нашій Державі та охоплює увесь український простір, входження України до Європейського Союзу та Північно-Атлантичного альянсу ставлять перед нашою країною нові вимоги та пріоритети. Вже кілька років поспіль відбувається реформування освітньої галузі. Так, учні Нової української школи цього року йдуть до 7 класу. Концепція «Нова українська школа» (2016), яка стала першою сходинкою до модернізації змісту освіти, зумовила появу нових нормативно-правових актів, які визначають та регулюють сучасну освітню систему: Закон України «Про освіту» (2017), Державний стандарт початкової освіти (у редакції постанови Кабінету Міністрів України від 24 липня 2019 р. № 688), Базовий компонент дошкільної освіти (2021) тощо.

Не зважаючи на те, що зміни в освіті розпочалися саме з початкової освіти, і лише згодом торкнулися дошкільної та середньої ланок освіти, наступність між ними простежується досить яскраво.

Проте, передбачена законодавчими актами наступність потребує не простого втілення, а цілеспрямованої підготовки майбутніх педагогів до її реалізації на практиці.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблема реалізації принципу наступності між дошкільною та початковою ланками освіти висвітлено у ряді праць українських дослідників: О. Авраменко, А. Богуш, Т. Вегери, О. Горбатюк, Ю. Грицькової, М. Данилюк, Т. Журавко, А. Залізник, Н. Каньоса, І. Карабаєвої, В. Кривди, Р. Найди, О. Ковшар, В. Купрієнко, В. Кушнір, А. Курчатової, І. Ліпчевської, Н. Лисенко, І. Любарської, Г. Назаренко, Т. Пантюк, Т. Піроженко, О. Полішук, О. Половіної, О. Рябошапки, О. Савченко, Г. Тарасенко, Л. Соловйової, Т. Філімонової, О. Хартман, О. Шадюк, О. Яструб та ін.

Особливості підготовки фахівців дошкільної освіти, зокрема в контексті передшкільної освіти та підготовки до шкільного навчання вивчали Г. Беленька, Ю. Грицькова, Ю. Калічак, І. Коновальчук, С. Матвієнко, О. Половіна та ін.

Проте, особливості підготовки майбутніх педагогів до реалізації принципу наступності між дошкільною та початковою ланками освіти у процесі навчання у закладі вищої освіти досить обмежені та потребують детальнішого вивчення.

Мета статті – розкрити особливості підготовки майбутніх педагогів до реалізації принципу наступності між дошкільною та початковою ланками освіти на прикладі фахової підготовки здобувачів вищої освіти спеціальності 012 Дошкільна освіта.

Виклад основного матеріалу. Повномасштабна війна, яку розпочала країна-агресор на території України підсилила увагу до вектору розвитку нашої держави у напрямку Європейського Союзу. Проте, такий рух розпочався набагато раніше, що виявляється у реформуванні ряду галузей, зокрема й освітньої. Так, першими зазнали змін заклади загальної середньої освіти, а саме початкова школа. З'явилася Нова українська школа, яка зосередила в собі діаметрально протилежні підходи до питання освіти дітей та сформувала нову модель випускника закладу загальної середньої освіти, якого потребує сучасний ринок праці: інноватор, особистість, патріот.

Проте, підготовка випускника нової формації відбувається не лише із вступом до школи, а з початком свідомого життя, у дошкільному віці. Саме тому уваги потребує забезпечення принципу наступності між дошкільною та початковою ланками освіти. Загальновідомим є факт, що перехід дитини від вікового періоду старшого дошкільника до молодшого школяра відбувається не одномоментно, а поступово, і охоплює певний проміжок часу. Відповідно, і зміна провідного виду діяльності, притаманного для дітей-випускників закладів дошкільної освіти (гра) не може миттєво змінитися на шкільну (навчання). Для того,

щоб такий процес змін максимально полегшити, на законодавчому та практичному рівнях початкову школу складають два цикли: адаптаційно-ігровий (1-2 класи) та основний (3-4 класи). Як бачимо, перший цикл початкової школи містить ознаки наступності між дошкільною та початковою ланками освіти [1].

Варто зазначити, що здійснення такої діяльності ефективно можуть забезпечити лише підготовлені фахівці. Тому вважаємо за необхідне проаналізувати професійну підготовку майбутніх педагогів у закладах вищої освіти на прикладі факультету дошкільної та спеціальної освіти Уманського державного педагогічного університету імені Павла Тичини.

Оскільки одним з ключових понять є принцип наступності, вважаємо за доцільне розглянути спочатку означену дефініцію.

Проблема забезпечення наступності в системі освіти, перш за все, обумовлена низкою актів нормативно-правової бази нашої держави.

Так, Закон України «Про освіту» статтею 6 визначає засади державної політики у сфері освіти та принципи освітньої діяльності, де одним із принципів є «цілісність і наступність системи освіти» [2].

Водночас Закон України «Про дошкільну освіту» також статтею 6 визначає принципи дошкільної освіти, одним з яких є наступність і перспективність між дошкільною та початковою загальною освітою [3].

На важливість дотримання наступності між суміжними ланками освіти наголошено і в Базовому компоненті дошкільної освіти, метою якого є: «збереження самоцінності дошкільного дитинства, визначення особливостей та вимог до рівня розвиненості, освіченості та вихованості дитини дошкільного віку, забезпечення наступності між дошкільною та початковою освітою» [4, С. 4].

Вивчаючи специфіку реалізації принципу наступності, О. Савченко зазначає: «Теоретичні та методичні засади реалізації наступності у системі освіти в цілому важливо акцентувати насамперед на тих загальних принципах, на яких вибудовується сучасна освіта і які стосуються дошкільної та початкової школи. Вони зосереджені на проблемах розвитку дитячої особистості, що є кінцевою метою вдосконалення всіх освітніх систем»[5].

Необхідність зв'язку між дошкільною та початковою ланками освіти та реалізації принципу наступності між ними визначає і С. Матвієнко: «Реформування освіти в Україні, розбудова засад НУШ та дошкільної освіти вимагають забезпечення наступності між двома першими освітніми ланками – дошкільною та початковою. Наступність сприятиме кращій підготовці дітей до школи та їх гармонійній адаптації до навчання у першому класі» [6].

Акцентуючи увагу на забезпеченні принципу доступності між дошкільною та початковою ланками освіти, Міністерство освіти і науки України зазначає: «Перехід між дитячим садком і школою має бути поступовим, оскільки діти мають пройти період адаптації. Адаптація дитини буде значно легшою, якщо у перші роки навчання в школі будуть продовжувати та підіймати на інший рівень ту діяльність, яка була в дитячому садку. Наступність в освіті означає збереження основних видів діяльності дітей дошкільного віку в початковій школі, зокрема:

- спілкування;
- ігри;
- рухова активність;
- пізнавальна діяльність;
- засвоєння господарсько-побутових навичок;
- ліплення, малювання, аплікація, конструювання, слухання музики, спів, хореографія, театральна діяльність» [7].

Реалізація принципів перспективності й наступності в закладах дошкільної та початкової освіти полягає у забезпеченні єдності, взаємозалежності та узгодженості мети, змісту, форм і методів організації освітнього процесу: учителі початкових класів мають бути добре обізнаними з освітніми програмами, методами і прийомами розвитку, навчання, виховання дітей старшого дошкільного віку, застосовуваними в закладах дошкільної освіти вихователі старших груп мають бути ознайомлені з освітніми програмами і технологіями навчання початкової школи. Це необхідно, щоб уникнути ситуацій форсування або навпаки, штучного уповільнення природного темпу розвитку дітей. Крім того, змістову і технологічну складові освітнього процесу в закладі дошкільної освіти та початковій школі доцільно узгоджувати з урахуванням вікових та індивідуальних особливостей дітей [8].

Досліджуючи наступність між дошкільною та початковою ланками освіти, а також підкреслюючи їх взаємозв'язок та безперервність, А. Богуш та О. Ковшар наголошують на важливості передшкільної освіти, як «проміжної ланки між дошкільною і початковою освітою, що охоплює виховання і розвиток дітей п'яти років у різних осередках: у сім'ї, дошкільному закладі, різноманітних центрах розвитку і виховання дітей, короткочасну підготовку дітей до школи у ЗОШ, тобто всі соціальні інститути, в яких перебуває дитина до шести років до школи, з метою забезпечення ліричного без кризового розвитку дитини, з дотриманням принципу наступності і перспективності у всіх ланках навчально-виховної ДНЗ і першого класу школи» [9, С. 116].

Так, вивчаючи особливості здійснення передшкільної освіти, О. Ковшар дає визначення терміну «наступність», як педагогічної категорії, що являє собою взаємозв'язок різних етапів розвитку, сутність якого полягає у відновленні і збереженні на новому етапі елементів і характеристик попередніх. Наступність забезпечує взаємозв'язок елементів минулого, теперішнього і майбутнього, при цьому новий етап, є наслідком попереднього і фундаментом для майбутнього [9, С. 116].

Ми повністю погоджуємося з позицією Міністерства освіти і науки України, яке зазначає: «Наступність між дошкільною та початковою освітою – це забезпечення неперервності здобуття людиною освіти. Наступність в освіті необхідна для створення єдиного освітнього процесу, що логічно продовжується від дитячого садка до школи. Цей процес допомагає досягти цілісного розвитку особистості» [7].

Проте, освіта України потребує не лише реалізації новацій та сучасних тенденцій, яких потребує сьогодення, але й педагога нової формації, здатного все означене втілити у практичну діяльність. Тому вагомого значення надається професійній підготовці майбутнього педагога у закладах вищої освіти.

Підтвердження цьому знаходимо на сайті Міністерства освіти і науки України, де зазначено: «Педагоги дошкільної освіти мають бути ознайомлені з програмою початкової школи та вводити у свої заняття навчальні елементи, які підготують дітей до 1-го класу. Вчителі початкових класів також мають знати дошкільну навчальну програму, щоб використовувати її складові в адаптаційний період» [7].

Таким чином, освіта фахівців з дошкільної освіти та вчителів початкової школи потребує особливої уваги у плані підготовки до здійснення наступності між дошкільною та початковою ланками освіти.

Процес підготовки фахівців з дошкільної освіти на факультеті дошкільної та спеціальної освіти Уманського державного педагогічного університету імені Павла Тичини охоплює здобувачів вищої освіти освітніх ступенів Бакалавр та Магістр заочної та денної форми навчання. Важливим, у рамках професійної підготовки та з огляду нашої публікації, є освітньо-професійна програма підготовки здобувачів вищої освіти ОС Бакалавр Дошкільна освіта. Початкова освіта (2020), яка поєднує у собі підготовку до роботи майбутніх фахівців в обох ланках освіти.

В орієнтації вищезначеної освітньо-професійної програми зазначено: «Базується: на сучасній методології наукових досліджень в галузі дошкільної педагогіки, дитячої та вікової психології, методах

емпіричної педагогіки та психології; на концепціях суб'єкт-суб'єктної взаємодії, єдності свідомості, особистості і діяльності у розвитку дитини, єдності пізнання і спілкування, розвивальної освіти, формування розумових дій, виховуючого навчання, зони найближчого розвитку дитини; принципах гуманістичності, системності, культурологічності, індивідуальної диференційованості, особистісної орієнтованості, діяльності, перспективності, наступності щодо освіти і розвитку дітей дошкільного та молодшого шкільного віку; технологіях творчого, здоров'язбережувального, розумового, мовленнєвого, морального, естетичного, сімейного, соціально-комунікативно спрямованого навчання і виховання дітей раннього, дошкільного, молодшого шкільного віку, організації ігрової і освітньої діяльності із застосуванням сучасних інформаційно-комунікаційних і мультимедійних засобів» [10, С. 5].

Так, у переліку освітніх компонент ОПП «Дошкільна освіта. Початкова освіта» передбачено опанування здобувачами вищої освіти ОС Бакалавр навчальними дисциплінами: теорія та методика формування елементарних математичних уявлень (ОК 39) та методика освітньої галузі «Математика» (ОК 41), що власне і передбачає реалізацію принципу наступності та перспективності у навчанні математики дітей дошкільного віку та молодших школярів [10, С. 15].

Навчальною програмою дисципліни «Теорія та методика формування елементарних математичних уявлень» передбачено ряд програмних результатів навчання, серед яких є здійснення взаємодії в роботі закладу дошкільної освіти, сім'ї та школи. Окрім того, здобувачі вищої освіти по завершенню вивчення курсу повинні вміти забезпечувати наступність у формуванні математичних знань дітей у дошкільних закладах та початковій школі.

У процесі вивчення теми «Предмет теорії та методики формування елементарних математичних уявлень дошкільників та завдання навчання елементів математики в закладі дошкільної освіти» студенти мають змогу здобути знання щодо значення математичних знань для всебічного розвитку дошкільників та підготовці їх до школи. Таким чином, здобувачі вищої освіти, опановуючи навчальну дисципліну «Теорія та методика формування елементарних математичних уявлень» (ОК 39) мають змогу отримати необхідні їм знання, уміння та навички, сформувати необхідні їм фахові компетентності для підготовки дітей старшого дошкільного віку до вивчення математики у початковій школі.

Методика освітньої галузі «Математика» (ОК 41) логічно продовжує процес підготовки студентів до навчання математики дітей, але вже в умовах початкової ланки Нової української школи. Проте, тут

не втрачено зв'язок із дошкільною освітою. Так, як і у процесі вивчення теорії та методики формування елементарних математичних уявлень, даною навчальною дисципліною, як результат набутих знань також передбачено здатність майбутніх вчителів до забезпечення взаємодії між закладом дошкільної освіти, сім'ї та початкової школи. Вивчення теми «Організація навчання математики в початковій школі» передбачає організацію навчання математики молодших школярів із опорою на математичні знання, що здобуті у процесі перебування у закладі дошкільної освіти. Особливої уваги приділяється навчанню математики дітей шестирічного віку, як перехідного між старшим дошкільним та молодшим шкільним віком.

Важливим освітнім напрямом у дошкільлі є «Мовлення дитини», на що спрямована навчальна дисципліна «Дошкільна лінгводидактика» (ОК 31) ОПП «Дошкільна освіта. Початкова освіта». Як і переважна більшість методик, означена дисципліна передбачає підготовку здобувача вищої освіти до здійснення взаємодії між ЗДО, сім'єю та початковою школою. Варто зазначити, що програма вивчення дисципліни теж акцентує увагу майбутніх вихователів на необхідності забезпечення наступності між дошкільною та початковою ланками освіти. Це чітко простежується під час опрацювання теми «Наукові основи методики навчання дітей рідної мови і ознайомлення з явищами навколишнього життя», де детально розглядається комунікативна компетенція і характеристика мовлення випускника закладу дошкільної освіти.

Особливого значення формуванню мовленнєвої компетентності у дітей шестирічного віку в умовах початкової школи надається у процесі вивчення методики навчання української мови та літературного читання (ОК 45), що має на меті здійснення безбар'єрного сучасного освітнього середовища на засадах наступності між суміжними ланками освіти та врахування попередніх знань, умінь та навичок, отриманих дітьми у закладі дошкільної освіти.

Зміни, спричинені потребами сьогодення, вносять зміни і в процес підготовки майбутніх фахівців з дошкільної освіти.

Під час навчання акцентується увага на проблемних та актуальних питаннях дошкільної освіти, практичної підготовки здобувачів, створення інформаційно-освітнього контенту для стимулювання самоосвіти, застосування проєктної діяльності, інтерактивних, проблемно-дослідницьких методів навчання з метою формування професійних навичок роботи в команді, самостійного пошуку розв'язання проблемних питань. Упровадження тісної співпраці

здобувачів вищої освіти з викладачами та науковцями, задіяними у сфері освіти; підтримка та консультування здобувачів вищої освіти з боку галузевих науково-дослідних інститутів; визнаних педагогів-практиків; що надають інформаційну підтримку щодо участі здобувачів вищої освіти у конкурсах, студентських наукових олімпіадах, конкурсах на одержання іменних стипендій, премій, грантів (у тому числі міжнародних) [11, С. 472].

Лекційні курси поєднуються з семінарами, практичними заняттями, індивідуально-дослідними завданнями, самостійною роботою, консультаціями. Навчання носить дискусійний та практичний характер (майстер-класи, ділові ігри, бінарні заняття, презентації, круглі столи, дискусії, спільні консультації та заняття на базі закладів дошкільної освіти, проектування проблемних ситуацій, що відбуваються у формі командної взаємодії з обговореннями та підготовкою презентацій самостійно та в малих групах [11, С. 472-473].

Базовий компонент дошкільної освіти у новій редакції (2021) однією з умов реалізації Стандарту дошкільної освіти (Базового компоненту дошкільної освіти) виокремив наступність між дошкільною та початковою освітою в реалізації перспектив розвитку дитини [4, С. 34-35]. Як результат, до освітньо-професійної програми «Дошкільна освіта» першого (бакалаврського) рівня вищої освіти було введено навчальну дисципліну «Наступність та перспективність у роботі з дошкільниками та молодшими школярами» (ОК 36) [12, С. 16], що дає можливість на науково-методичному рівні сформувати у здобувачів вищої освіти здатність до забезпечення плавного переходу дітей від дошкільного дитинства до навчально-ігрової діяльності у школі, можливість забезпечення сучасного безпечного розвивального освітнього середовища закладу освіти, реалізувати на практиці взаємодію родини та закладів освіти, яка втілюється у «педагогіці партнерства», дати поняття та розкрити особливості передшкільної освіти. На практичних та лабораторних заняттях студенти мають змогу співставити Базовий компонент дошкільної освіти та Державний стандарт початкової освіти щодо відображення у цих законодавчих актах принципу наступності між дошкільною та початковою ланками освіти; запропонувати програму психолого-педагогічного супроводу сімей першокласників тощо.

Висновки. Отже, підготовка майбутніх педагогів до забезпечення у своїй майбутній професійній діяльності наступності між дошкільною та початковою освітою зумовлена потребами сьогодення, що полягає у безперервності освіти. Цінність здобутків, отриманих дітьми у закладі дошкільної освіти не може бути втрачена, а має стати підґрунтям для

продовження формування ключових та життєво необхідних компетентностей у початкових класах Нової української школи. Саме тому підготовка здобувачів вищої освіти ОС «Бакалавр» до реалізації принципу наступності між дошкільною та початковою ланками освіти є необхідною складовою освітнього процесу майбутніх педагогів.

Література:

1. Концепція «Нова українська школа» / Міністерство освіти і науки України. 2016. URL: <https://mon.gov.ua/storage/app/media/zagalna%20serednya/nova-ukrainska-shkola-compressed.pdf> (дата звернення: 29.07.2023).

2. Про освіту: Закон України від 5 вересня 2017 р. № 2145-VIII / Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19#Text> (дата звернення: 29.07.2023).

3. Про дошкільну освіту : Закон України від 11 липня 2001 р. № 2628-III / Верховна рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2628-14#Text> (дата звернення: 29.07.2023).

4. Базовий компонент дошкільної освіти. URL: https://mon.gov.ua/storage/app/media/rizne/2021/12.01/Pro_novu_redaktsiyu%20Bazovoho%20komponenta%20doshkilnoyi%20osvity.pdf (дата звернення 29.07.2023).

5. Савченко О. Наступність і перспектива в роботі двох перших ланок освіти. *Дошкільне виховання*. 2000. № 11. С. 4–5.

6. Матвієнко С. Передшкільна освіта: теорія та практика: навч. посібн. Ніжин: НДУ ім. М. Гоголя, 2023. 183 с.

7. Наступність між дошкільною та початковою освітою. *Міністерство освіти і науки України*: веб-сайт. URL: <https://mon.gov.ua/ua/osvita/doshkilna-osvita/nastupnist-mizh-doshkilnoyu-ta-pochatkovoyu-osvitoyu> (дата звернення 27.07.2023).

8. Авраменко О.О., Журавко Т.В., Рябошапка О.В. Наступність у роботі закладу дошкільної освіти та сучасної школи. *Acta Paedagogica Volynienses*. 2021. Вип.3. С. 3-8

9. Ковшар О.В. Теоретико-методичні засади організації передшкільної освіти дітей п'яти років : дис. ... докт. пед. наук : 13.00.08. Кривий Ріг, 2016. 651 с.

10. Освітньо-професійна програма «Дошкільна освіта. Початкова освіта» першого рівня професійної освіти (бакалавр). URL: <https://udpu.edu.ua/documents/educational-programs/34565/2021/Дошкільна%20освіта.%20Початкова%20освіта.pdf?ver=1645170607>. (дата звернення 27.07.2023).

11. Авраменко О.О., Карнаух Л.П. Формування професійної компетентності у здобувачів вищої освіти освітнього ступеня «бакалавр» спеціальності 012 Дошкільна освіта у процесі викладання психологічних дисциплін. Актуальні питання у сучасній науці. №6(12), 2023.

12. Освітньо-професійна програма «Дошкільна освіта» першого (бакалаврського) рівня вищої освіти. URL: <https://udpu.edu.ua/documents/educational-programs/4314/2021/Освітня%20програма%20Дошкільна%20освіта.pdf?ver=1645004984>. (дата звернення 27.07.2023).

References:

1. Kontseptsiia «Nova ukrainska shkola» [New Ukrainian School Concept] (2016) (n.d.) <https://mon.gov.ua>. Retrieved from <https://mon.gov.ua/storage/app/media/zagalna%20serednya/nova-ukrainska-shkola-compressed.pdf> [in Ukrainian].

2. Закон України Про освіту: прийнятий 5 вересня 2017 р. № 2145-VIII [Law of Ukraine About education from September 5 2017, № 2145-VIII] / (n.d.) <https://zakon.rada.gov.ua>. Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19#Text> [in Ukrainian].

3. Закон України Про дошкільну освіту: прийнятий 11 липня 2001 р. № 2628-III [Law of Ukraine About preschool education from July 11 2001, № 2628-III] / (n.d.) <https://zakon.rada.gov.ua>. Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2628-14#Text> [in Ukrainian].

4. Bazovyi komponent doshkilnoi osvity [Basic component of preschool education]. Retrieved from https://mon.gov.ua/storage/app/media/rizne/2021/12.01/Pro_novu_redaktsiyu%20Bazovoho%20komponenta%20doshkilnoyi%20osvity.pdf [in Ukrainian].

5. Savchenko, O. (2000) Nastupnist i perspektyva v roboti dvokh pershykh lanok osvity [Continuity and perspective in the work of the first two levels of education]. *Doshkilne vykhovannia – Preschool education*, 11, 4–5 [in Ukrainian].

6. Matviienko, S. I. (2023). Peredshkilna osvita: teoriia ta praktyka [Preschool education: theory and practice]. Nizhyn: NDU im. M. Hoholia [in Ukrainian].

7. Sait Ministerstva osvity i nauky Ukrainy [Website of the Ministry of Education and Science of Ukraine]. <https://mon.gov.ua/ua>. Retrieved from <https://mon.gov.ua/ua/osvita/doshkilna-osvita/nastupnist-mizh-doshkilnoyu-ta-pochatkovoyu-osvitoiu> [in Ukrainian].

8. Avramenko, O. O., Zhuravko, T.V. & Riaboshapka, O. V. (2021). Nastupnist u roboti zakladu doshkilnoi osvity ta suchasnoi shkoly [Continuity in the work of a preschool education institution and a modern school]. *Acta Paedagogica Volynienses*, 3, 3-8 [in Ukrainian].

9. Kovshar, O.V. (2016). Teoretyko-metodychni zasady orhanizatsii peredshkilnoi osvity ditei piaty rokiv [Theoretical and methodological principles of the organization of preschool education of five-year-old children]. *Doctor's thesis*. Kryvyi Rih [in Ukrainian].

10. Osvitno-profesiina prohrama «Doshkilna osvita. Pochatkova osvita» pershoho rivnia profesiinoi osvity (bakalavr) [Educational and professional program «Preschool education. Primary education» of the first level of professional education (bachelor)]. Retrieved from <https://udpu.edu.ua/documents/educationalprograms/34565/2021/Дошкільна%20освіта.%20Початкова%20освіта.pdf?ver=1645170607> [in Ukrainian].

11. Avramenko O.O., Karnaukh L.P. (2023) Formuvannia profesiinoi kompetentnosti u zdobuvachiv vyshchoi osvity osvitnoho stupenia «bakalavr» spetsialnosti 012 Doshkilna osvita u protsesi vykladannia psykholohichnykh dystsyplin. [Formation of professional competence in higher education holders of the bachelor's degree in specialty 012 Preschool education in the process of teaching psychological disciplines]. *Aktualni pytannia u suchasni nauki - Current issues in modern science*. №6(12) [in Ukrainian].

12. Osvitno-profesiina prohrama «Doshkilna osvita» pershoho (bakalavrskoho) rivnia vyshchoi osvity. [Educational and professional program «Preschool education» of the first (bachelor's) level of higher education]. Retrieved from <https://udpu.edu.ua/documents/educational-programs/4314/2021/Освітня%20програма%20Дошкільна%20освіта.pdf?ver=1645004984> [in Ukrainian].